

Monumentnummer*: 532008

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 januari 2015
Kadaster deel/nr 82869/126

Woonplaats* Vuren
Gemeente* West Betuwe
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Vuren
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Vuren	S			752
Vuren	S			42
Vuren	S			750
Vuren	S			28
Vuren	S			596
Vuren	S			43
Vuren	S			597
Vuren	S			751

Omschrijving**

Cluster 73.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

Twee BETONNEN SCHUILPLAATSEN type / II als onderdelen van lineaire en accesverdediging op basis van loopgravenstelsels, gedekte wegen en dergelijke. (Betonnen) schuilplaatsen vormden een antwoord op de komst van zware projectielen en brisante granaten met hoogexplosieve lading. De vroegste typen schuilplaatsen boden slechts bescherming tegen granaatscherven en werden 'scherfvrij'

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

genoemd. Vanaf het begin van de 20ste eeuw is er geëxperimenteerd met gedeconcentreerde, kleine (betonnen) schuilplaatsen. Hierbij is soms ad hoc gebruik gemaakt van bestaande, voorhanden zijnde materialen als spoorrails, puin, houten balken en betonplaten, maar hiernaast zijn geprefabriceerde onderdelen gemonteerd of werd ter plaatse beton gestort. Zo zijn nog op verschillende plaatsen van het land en binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie diverse - al dan niet unieke - sporen van dergelijke experimenten in beton te vinden. Soms worden ze schuilplaatsen genoemd, maar ook wel batterijschuilplaatsen. Een aantal uit de jaren 1914-1918 stammende betonnen schuilplaatsen vertoont duidelijke kenmerken van experimenten met monolithische bouw en prefab-elementen. Er zijn meerdere experimenten uitgevoerd, waarvan er twee binnen het complex Fort bij Vuren voorkomen. Naast de monolithische, zevenkantig cilindrische schuilplaatsen, betreft het drie betonnen schuilplaatsen, waarvan een van het Type I en twee van het Type II (twee toegangen). De exemplaren type II bevinden zich in het glacis buiten de gracht van het fort. De ijzeren wapening en het beton waren vrij zwak, waardoor de bescherming onvoldoende was. Het systeem was, ondanks toegepaste aardedekking, kwetsbaar. De dekking was hoogstens scherfvrij.

Omschrijving

Twee BETONNEN SCHUILPLAATSEN type / II, in het glacis buiten de gracht van het Fort bij Vuren. Dit type bestaat uit afzonderlijke, geprefabriceerde, gewapend betonnen platen, die door middel van stangen met elkaar zijn verbonden. Aan beide uiteinden van de gevel aan de keelzijde bovenin een uitkraging met hiertussen een overstek en hieronder een van de trekstangen. Bovenop ter versterking extra betonnen afdeksegmenten en verder nog gedeeltelijke aardedekking. Met dit platensysteem konden de schuilplaatsen in theorie op elke gewenste lengte gebouwd worden. Ook het aantal toegangen - waarin deuren gehangen konden worden - kon worden gevarieerd; deze beide exemplaren hebben twee toegangen, maar er zijn geen deuren meer aanwezig. Experimenten met deze betonnen schuilplaatsen typen I en II, die een tussenvorm lijken tussen de zevenkantig cilindrische prefab schuilplaatsen en type 1916, zijn weinig gedaan en ze zijn zeer zeldzaam.

Waardering

De BETONNEN SCHUILPLAATSEN type / II in het glacis van het Fort bij Vuren zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de en 20ste eeuw).

Het betreft hier onderdelen uit de periode 1914-1918. Het zijn voorbeeld in beton en staal uitgevoerde manschappenschuilplaatsen.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* De onderdelen zijn zeldzaam als vroege voorbeelden van militaire betonexperimenten en representatief (karakteristiek) omdat ze duidelijk herkenbaar als onderdelen van een gedeconcentreerde verdediging zijn toegevoegd aan het bestaande fortificatiestelsel.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

* De onderdelen zijn tamelijk gaaf bewaard en laten zich als gebouwde elementen nog goed herkennen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie